

Stichting DUPAN
Bronland 12-D
Campus Universiteit Wageningen

Postbus 249
6700 AE Wageningen
info@dupan.nl

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 8

Op 1 juni 2010 sloegen de verenigingen van de palingkwekers, -handelaren en -vissers de handen ineen om de paling in Nederland te helpen. Zij richtten de Stichting DUPAN op. In datzelfde jaar ontstond het Duurzaam Paling Fonds, in 2017 opgevolgd door het Europese Eel Stewardship Fund. DUPAN hanteerde van meet af aan het motto: samenwerken aan een duurzame palingsector. Daarover berichten we graag in het DUPAN-Journaal.

www.dupan.nl

Uitzet Woudagemaal

Goed jaar voor jonge paling in Friesland en Zeeland

Dit seizoen lijkt de intrek van jonge paling aan de Europese kusten zich positief te ontwikkelen. De glasaalquota in Frankrijk waren half april al volgevisst en vissers spraken van een goede intrek. Daarmee lijkt de trend van een stijgende hoeveelheid jonge paling van de laatste tien jaar zich voort te zetten.

Het was voor DUPAN dit jaar geen lastige opgave om, via een Europese tenderprocedure, voldoende glasaal te kopen voor de herbevolking van zoetwatergebieden in Nederland. In totaal konden voor het beschikbare budget 3,6 miljoen jonge palinkjes worden ingekocht.

Friesland

In Friesland zijn op 28 maart 1.560.000 palingen uitgezet. Bij het Woudagemaal in het Friese Lemmer verzamelden alle 12 Friese beroepsvissers zich om te helpen bij de uitzet van de enorme

hoeveelheid jonge palinkjes. Voorbij het historische gemaal werd een klein deel uitgezet. De rest werd door de beroepsvissers verdeeld over heel Friesland.

Zeeland

Bij de Grevelingendam in Bruinisse zetten Zeeuwse beroepsvissers in totaal 2,1 miljoen glasaaltjes uit. De vrachtzending uit Frankrijk werd ook hier nauwlettend bemonsterd. Geduputeerde Jo-Annes de Bat (foto links) en beleidsman Visserij en Aquacultuur van de provincie Zeeland Jaap Broodman, zorgden daar in

eigen persoon voor. Zij telden het aantal glasaaltjes per kilo door het nemen van steekproeven. Uiteraard onder toezicht van projectcoördinator en visserijdeskundige Magnus van der Meer. Het bleken er 3759 stuks per kilo.

De glasaal bleek van uitstekende kwaliteit; klein en vitaal. In totaal werden bijna 2,1 miljoen stuks geleverd. In het Grevelingenmeer werden er 1,3 miljoen uitgezet. Daarvoor werd de BRU 20 van beroepsvissers Jaap Muller en Martin Bout ingezet. De overige 900.000 werden

uitgezet in het Veersemeer door Marcel van de Kreeke en Wim de Ridder, en in de Axelse Kreek, Otheense Kreek en de Braakman door Peter Kooistra.

Franse kusten afgesloten

De glasaaltjes zijn afkomstig van de Franse kust, meegevoerd door oceaanaanstromingen vanaf hun geboorteplek in de 6.000 kilometer verderop gelegen Sargassozee (Bermudadriehoek). Jonge palingen kunnen niet zelfstandig langs de Europese kustbarrières komen, om zoetwater te bereiken waar ze op willen groeien. In heel Europa geldt daarom de verplichting om jonge paling in zoetwater uit te zetten. Dit ligt vast in de Europese Aalverordening en het Nederlands Aalbeheerplan.

Voordeel voor de natuur

De herbevolking levert een direct natuurvoordeel op: in gebieden waar grote hoeveelheden glasaal zich ophopen, zoals bij de Engelse en Franse riviermondingen, zou anders het overgrote deel van die glasaaltjes sterven. De glasaal wordt daarom opgevangen en vervolgens

uitgezet in door de overheid geselecteerde zoetwatergebieden. Wanneer ze tot volwassen palingen (zogenaamde schieralen) zijn uitgegroeid, kunnen ze vanuit deze gezonde leefgebieden terugzwemmen om in de Sargassozee weer voor nageslacht te zorgen.

Projectpartners

Dit herbevolkingsproject wordt mede mogelijk gemaakt door het ministerie van LNV. Voor de aankoop van de glasaal

is steun verleend vanuit het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij. Het project wordt medegefinancierd door het Eel Stewardship Fund® en wordt gecoördineerd door Stichting DUPAN.

Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

Nog meer jonge paling voor herbevolking

In de maanden mei en juni wordt de uitzet van nog meer jonge palingen verwacht. Uit het EMFZV-budget voor 2018 is pas 2/3 besteed. Voor het resterende deel wordt pootaal aangekocht: glasaal die enkele maanden in kwekerijen is opgegroeid om groter en sterker te worden. Naast de uitzet met EMFZV-subsidie worden ook projecten uitgevoerd vanuit het ESF-fonds en ander privaat geld. In een volgend JournAal besteden we aandacht aan deze natuurprojecten.

Tellen bij de Grevelingendam door geduputeerde Jo-Annes de Bat (links) en beleidsman Visserij en Aquacultuur van de provincie Zeeland Jaap Broodman.

Kennisproject voor duurzaam aalbeheer van start

De Europese aalverordening verplicht lidstaten om maatregelen te nemen voor verbetering van de aalstand. net-VISwerk en DUPAN zetten zich in om aalbeheer binnen die maatregelen zodanig vorm te geven dat aalherstel en beroepsvisserij hand in hand gaan. Daarom starten zij een project onder de naam Decentraal Aalbeheer door Kennis (DAK). Voor dit project werd subsidie verleend vanuit EMFZV (75%) en LNV (25%) voor een bedrag van 830.000 euro.

Vanwege gebleken succes van de Friese pilot voor Decentraal Aalbeheer creëerde het ministerie van LNV de mogelijkheid om deze vorm van beheer ook elders in Nederland toe te passen. Hoe dat er uit zou moeten zien en wat daarvan de consequenties zouden kunnen zijn voor de aalstand en de beroepsvisserij, maakt deel uit van het onderzoekswerk in dit nieuwe project.

Vissers uit vier gebieden werken samen met Wageningen Marine Research (WMR), Wageningen Economic Research (WEcR) en het NIOZ. Ook waterbeheerders en sportvissers nemen deel aan het project. Gezamenlijk onderzoeken zij in de vier viswateren welke opties er zijn voor duurzaam aalbeheer. Het gaat in eerste instantie om de gebieden Markiezaatsmeer, Vinkeveense plassen en nog twee te selecteren wateren in Noord-Holland en/of Friesland. Het project is inmiddels gestart en loopt tot en met 2021.

Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

DUPAN steunt ontwikkeling volledige traceerbaarheid glasaal

Afgelopen maand werd met de arrestatie van 10 personen uit Spanje, Marokko en China een netwerk voor de grootschalige smokkel van glasaal opgerold. In totaal zou het gaan om de smokkel van 100 ton glasaal (35 miljoen jonge palingen). De smokkelaars maakten alleen al dit seizoen een geschatte winst van 37 miljoen (!) euro.

De grootschalige smokkel vormt een bedreiging voor de effectiviteit van de herstelmaatregelen voor de palingstand die op Europees niveau zijn getroffen. Daarom steunt DUPAN de ontwikkeling van een waterdicht certificeringssysteem, waarbij de gehele keten van glasaalhandel transparant is. Van glasaalvisser, handelaar en transport is ieder glasaaltje op die manier te volgen. Daarmee wordt illegale export naar buiten de EU-grenzen zo goed als uitgesloten en komt er veel meer glasaal beschikbaar voor herbevolking van binnenwateren in Europa.

Vanaf 2019 kunnen handelaren die glasaal aan DUPAN willen leveren voor uitzet, alleen nog in aanmerking komen als hun bedrijf gecertificeerd is volgens de SEG-Standaard.

Een onderschepte koffer met in plastic zakken verpakte glasaal.

Good Fish Foundation en DUPAN werken samen aan het 'Aalportaal'

“Is het mogelijk de aal zo te beschermen dat herstel van het bestand optreedt en waarbij beperkte economische benutting mogelijk is?” dat is de vraag die in het project ‘Kennisplatform Aal’ centraal staat. De uitkomsten van dit samenwerkingsproject worden gepresenteerd in een nieuwe informatie-website: het aalportaal.

In Nederland is er een moeizame relatie tussen de aal-sector (in belangrijke mate vertegenwoordigd door Stichting DUPAN) enerzijds en een aantal maatschappelijke organisaties (waaronder de Good Fish Foundation - makers van de VISwijzer) en Sportvisserij Nederland anderzijds. Resultaten van wetenschappelijk onderzoek worden op verschillende manieren geïnterpreteerd en wederzijds begrip was er tot nu toe niet. Er was geen direct contact met elkaar. Doordat elke partij vanuit het eigen standpunt met de media communiceerde, kreeg de consument geen duidelijk beeld over hoe het nu werkelijk gesteld is met de palingstand. Terwijl het voor de aalproblematiek nodig is dat alle partijen samenwerken, was er van een gezamenlijke aanpak geen sprake.

Om dit te doorbreken willen de Good Fish Foundation en DUPAN kijken of samenwerken toch mogelijk is. Beide partijen zijn het erover eens dat een constructieve relatie tussen alle partijen belangrijk is. Keuzes voor de beste maatregelen voor de palingstand moeten gebaseerd worden op gedeelde kennis. Er worden in 2018 en 2019 gezamenlijke kennisbijeenkomsten georganiseerd, waarbij de diverse belanghebbenden in discussie gaan over heikele thema's in het aaldossier. Het eerste thema wordt de evaluatie van de Europese aalverordening en vindt in mei plaats. De bijeenkomsten worden gehouden met medewerking van internationale wetenschappers.

Het project loopt tot juni 2019 en wordt gesteund door het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij.

Europees Fonds voor
Maritieme Zaken en Visserij

Vlnr: Norbert Jeronimus, Alex Koelewijn, Maud Veraar, Margreet van Vilsteren, Christien Absil en William Swinkels

Oproep aan sportvissers om grotere haken te gebruiken

Afgelopen maand werd een wetenschappelijk rapport gepubliceerd door Science Direct van Elsevier met daarin de resultaten van een onderzoek naar de overleving van gevangen en weer teruggezette paling (Catch & Release). Uit het onafhankelijk uitgevoerde onderzoek blijkt dat met name het vissen met kleine haakjes grote schade toebrengt aan gevangen palingen. Overleving na 43 dagen liep uiteen van 90% tot slechts 35 %. Oorzaak is dat aas aan kleine haakjes vaak wordt ingeslikt met fatale gevolgen voor de ingewanden,

zoals darmperforaties.

Het advies van de onderzoekers is om, zeker als er bij nacht gevist wordt, om grotere haken te gebruiken en aas dat minder aantrekkelijk is voor paling. Paling is een lichtschuwe vis die vooral bij nacht voedsel zoekt.

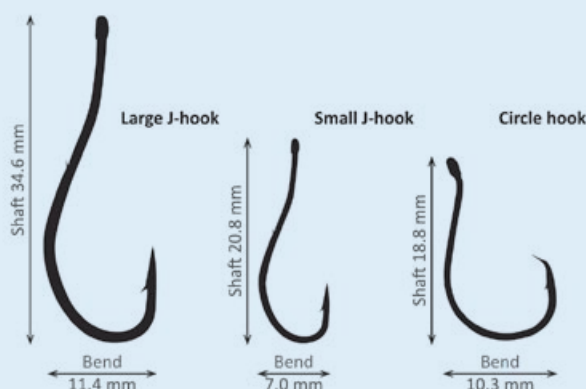
Uit de meest recente rapportage aan ICES (de raad voor de benutting van de zee) blijkt dat de vangsten van sportvissers de laatste jaren sterk toenemen, maar ook dat de naleving van de zelf opgelegde terugzetverplichting steeds beter wordt nage-

leefd. Zetten de sportvissers in 2010 nog een kleine miljoen paling terug, in 2015 is dat al opgelopen naar bijna 2,2 miljoen palingen. Met de variabele sterfte achteraf, die kan oplopen tot wel 65%, is het van het grootste belang dat er grotere haken worden gebruikt bij het vissen. Hiermee kan de impact van de recreatieve visserij worden beperkt.

Het bestuur van DUPAN roept de besturen van de sportvisorganisaties en -verenigingen op het advies van de wetenschappers om grotere haken te gebruiken te delen onder haar leden. Ook herhaalt DUPAN de oproep tot samenwerken. Samenwerking zorgt voor een sneller herstel van de palingstand en maakt een beperkte benutting van de aal mogelijk. Ook voor sportvissers.

[Lees hier het artikel uit Elsevier over Catch en release 2018](#)

[Lees hier het onderzoeksrapport van Wageningen Marine Research.](#)

Akkoord over Decentraal Aalbeheer (DAB)

Er is een akkoord gekomen vanuit de Europese Commissie over de uitrol van Decentraal Aalbeheer in Nederland. Het akkoord is informeel door LNV aan netVISwerk meegedeeld; de Commissie zelf moet dit nog bekrachtigen. Voor visserijgebieden binnen waterschapsregio's wordt het mogelijk om Decentraal Aalbeheer een plan op te stellen. NetVISwerk zet zich daar dit jaar voor in. Belangrijk voordeel van deze vorm van beheer is het verdwijnen van de gesloten periode voor palingvisserij. Er worden afspraken gemaakt over de uitzet van glasaal, over Paling Over De Dijk en over (gelimiteerde) vangsthoeveelheden. De beslissing om aan Decentraal Aalbeheer mee te doen ligt uiteindelijk bij de vissers in de betreffende regio. De palingstand is er uiteindelijk bij gediend: er wordt gevist met het oog op een beperkte benutting en volledige traceerbaarheid.

Natuurlijke intrek van glasaal neemt toe

Misschien wel belangrijker dan de uitzet van jonge paling, is de natuurlijke intrek. Die vormt een indicator voor de ontwikkeling van de palingstand. Krijgt met uitzet de natuur direct een impuls, de toename van de natuurlijke intrek is een langere termijn kwestie.

Er wordt in Europa steeds meer gedaan om de migratieroutes van paling te verbeteren. De vismigratierivier, aanpassing van pompen, sluizen op een kier en aalhevels. Het zijn maar voorbeelden van maatregelen om paling gemakkelijker in en uit te laten zwemmen. Of het allemaal voldoende is blijft moeilijk te bewijzen. Maar feit is dat de afgelopen 10 jaar geen achteruitgang van de palingstand meer is geweest. Sterker nog; er zijn duidelijke tekenen van herstel. Zo ook dit seizoen. In zowel Zeeland als Friesland wordt een sterke stijging van de glasaalvangsten gerapporteerd.

Beroepsvisser Peter Kooistra meldt dat in Zeeland veel glasaal wordt gevangen bij de vispassages van Loohoek en de Prommelsluis. De

vangsten zijn meer dan twee maal zo hoog als vorig jaar. Bij Loohoek wordt de glasaal gelokt door het naar buiten pompen van het licht brakke polderwater in de zoute Oosterschelde. Dat gebeurt via een dunne buis van 20 cm. Er komen daar nu tot 3000 glasalen per nacht naar binnen gezwommen. Kooistra: "Als door zo'n klein stroompje water al zoveel glasaal naar binnen kan worden gelokt, hoeveel glasaal zwemt er dan wel niet rond in de hele Oosterschelde?"

Ook Ravon meldt dat hun vrijwilligers in 2018 meer glasaal vangen dan vorig jaar langs het Noordzeekanaal en in Zuid-Holland. Kooistra roemt deze inzet van de vrijwilligers voor het monitoren van de glasaal, maar plaatst er ook kanttekeningen bij: "Na middernacht wordt er door de vrijwilligers niet gevestigd. Maar de intrek van glasaal is afhankelijk van het getijde. Als het om 3 uur 's nachts hoogtij is, dan vang je voor middernacht maar weinig glasaal, ook wanneer er veel glasaal is. Beter is wanneer beroepsvisser op een beperkt aantal plekken de monitoring van glasaal op een gestandaardiseerde

manier uitvoeren. Dat levert betrouwbaarder gegevens op over de intrek van glasaal."

Gemaalbeheerder Siebold Krol van het Friese Wetterskip meldt dat er op een nacht bij Roptazijl zo'n 1400 glasalen werden gevangen met een klein kruisnet: het hoogste aantal sinds de monitoring begon in 2000. Oud gemaalbeheerder Klaas Kuiken zegt dat dit jaar de eerste glasaal al werd gevangen bij een zeewater temperatuur van 5,1°C. Kuiken: "Door de strenge kou in februari en maart verwachtten we nog geen glasaal. We gingen er vanuit dat er onder de 10 graden geen glasaal naar de kust komt. Die aanname klopt dus niet. We hebben dit jaar gemeten dat bij de vishevel tot 4,5 kilo glasaal (14.500 stuks) tijdens één tij naar binnen kwam. Een record is dat niet, we hebben in de afgelopen 20 jaar een keer een tij gehad waarbij 7 kilo glasaal (23.000 stuks) naar binnen kwam. Hoe dan ook: mijn gevoel is dat het glasaalaanbod de laatste jaren omhoog gaat en ik denk dat de cijfers van het Wetterskip dat ook uit gaan wijzen."

